

постійне нагадування про необхідність кардинальних змін, тобто прискорення надзвичайно повільного процесу: *the fastest improvers; can speed things along; a drastic reduction in the number of payments needed; it would leap 55 places in the league; the remarkable leaps*. Отже, у даній статті вербальні елементи редукують можливі інтерпретації візуальних елементів та формують остаточну інтерпретацію мультимодальної метафори: бюрократія (червона стрічка) стримує розвиток бізнесу, тому необхідно запроваджувати певні заходи для полегшення відкриття та функціонування підприємств (розрізати стрічку). Всі реформи у найбідніших державах провадяться повільно та неефективно (рухаються подібно до черепахи) і майже не змінюють стану справ.

Стаття *Learning to crawl* присвячується проблемі співвідношення курсів валют: американського долара та китайського юаня. Наріжним каменем у американсько-китайських відносинах є дешеві товари та стримування курсу юаня китайським урядом протягом останніх двох років. Складні відносини відображаються у наступному: *sour relations with America; the stickiest issue dividing the two countries; members of Congress also rail against China's currency; America's tolerance has fallen* та ін. Цим прояснюється один із візуальних елементів: дядя Сем з палкою символізує незадоволення Америки з приводу монетарної політики Китаю. У тексті статті домінує метафора: коливання курсу юаня – рух равлика, що співпадає із інтерпретацією візуального образу: *allowed the currency to move barely a whisker from this rate; the central bank let the currency crawl, it clambered up by 21% against the dollar; the yuan may also slip, as well as climb, against the dollar; it would have to climb by only 24%* тощо. У статті також згадується стримування росту китайської валюти Національним банком, що співвідноситься із тлумаченням візуального елемента як домішки, яка захищає від зовнішнього впливу: *it would increase the flexibility of the yuan, which has been tightly pegged at about 6.83 to the dollar; the central bank sets a central dollar parity for the yuan each morning; pushed the yuan down against the dollar* та ін. Отже, як бачимо, у даній статті вербальні елементи сприяли уточненню інтерпретації візуальних елементів.

У **результаті** дослідження ми дійшли висновку, що вербальні та візуальні елементи мультимодальної метафори є тісно пов'язаними між собою: на етапі створення головним та первинним є вербальний текст, а на етапі інтерпретації первинні візуальні елементи створюють набір асоціацій, які уточнюються вторинною інформацією із тексту. Візуальне сприйняття об'єктів не є пасивним процесом, воно полягає в активному вивченні зображення, результатом якого є оцінка ілюстрації, виділення найважливіших особливостей, зіставлення даного об'єкта із концептами, що зберігаються у пам'яті реципієнта, після чого суб'єкт формує цілісний візуальний образ у відповідності до спеціальних та фонових знань, психологічних та соціальних настанов читача. Ілюстрації справляють більш глибокий, емоційний вплив, унаочнюючи концепт. Вербальний текст розвивається лінійно та редукує можливі тлумачення візуального образу, залишаючи релевантні та задовільні для реципієнта інтерпретації. **Подальше дослідження** передбачає вивчення відмінностей у створенні та інтерпретації мультимодальних метафор у різних типах дискурсу.

Література:

Крутько Т. Взаємодія вербальних та невербальних знаків у банерній рекламі [Електронний ресурс] / Тетяна Крутько. - 2006. – Режим доступу: <http://it.ridne.net/node/198>. Раду А.І. Типологія та лінгвостилістичні особливості функціонування ділової реклами (на матеріалі англомовної рекламної продукції) / Алла Іванівна Раду : Дис. ... канд. філ. наук: 10.02.04 – герм. мови. - Львів, 2004. – 247с. Edwards Janis L. Political cartoons in the 1988 presidential campaign: image, metaphor, and narrative // Garland studies in American popular history and culture. -Garland Pub., 1997. – 165p. Koller V. Brand images: Multimodal metaphor in corporate branding messages / Veronica Koller // Multimodal Metaphor. – Berlin : Mouton de Gruyter, 2009. – p. 45 – 72. Refaie El. Metaphor in Political Cartoons: Exploring audience responses / El. El Refaie // Multimodal Metaphor. – Berlin : Mouton de Gruyter, 2009. – p. 173 – 196. Yus F. Visual Metaphor versus Verbal Metaphor: A Unified Account / Francisco Yus // Multimodal Metaphor. – Berlin : Mouton de Gruyter, 2009. – p. 147 – 172.

Джерела ілюстративного матеріалу

Learning to crawl // The Economist. – 2010. - June 26. – p. 75 - 77. *Snipping off the shackles* // The Economist. – 2010. – Nov. 6. – p. 77 - 79.

МОРОЗ О.В.

(Національний університет «Львівська політехніка»)

РОЛЬ ІНДЕКСУ ЦИТУВАННЯ ПРИ ВСТАНОВЛЕННІ ПРОДУКТИВНОСТІ ТА ВПЛИВОВОСТІ НАУКОВИХ ЖУРНАЛІВ

У статті розглядається індекс цитування, створений Ю. Гарфілдом. Описаносуть та структуру його показника цитованої наукової літератури (ScienceCitationIndex), простежено історію розвитку цього показника.

Ключові слова: показник цитованої літератури, показник джерел, імпакт-фактор, період півжиття цитувань, показник науки.

Мороз О.В. Роль індекса цитування при установленні продуктивності й впливності научних журналів. В статті розглядається індекс цитування, створений Ю. Гарфілдом. Описана суть і структура його показателя цитування научної літератури (ScienceCitationIndex), прослідкована історія розвитку цього показателя.

Ключевые слова: указатель цитированной литературы, указатель источников, импакт-фактор, период полужизни цитирования, указатель науки.

Moroz O.W. A role of Citation Index at establishment of the productivity and influentialness of scientific magazines. This article addresses the Citation Index of E. Garfield. It is described an essence and a structure of his Science Citation Index and it is retraced history of development of this index.

Key words: Citation Index, Source Index, Impact factor, Cited Half-life, Science Indicators.

З року в рік спостерігається різке збільшення обсягів наукової інформації й кількості її споживачів, тобто вчених. Ця потреба призвела до створення принципово нових засобів інформаційного пошуку та обміну.

У цій статті **об'єктом** дослідження є можливість аналізу змісту документів та встановлення зв'язків між ними на основі посилань. **Предметом** дослідження є показчик цитованої літератури Ю. Гарфілда – ScienceCitationIndex (SCI). **Мета** – визначення ролі цього показчика при встановленні продуктивності та впливовості наукових журналів. **Завдання** – детально розглянути його структуру, простежити історію розвитку цього показчика, та показати можливості його застосування на практиці.

Піонером розробки засобів пошуку інформації став американець Ю. Гарфілд. Хімік за освітою, працюючи в лабораторії і проводячи велику кількість дослідів, він вирішив взятися і за ґрунтовне вивчення спеціальної літератури. Її було дуже багато, і він зацікавився машинними методами індексування інформації, почавши випускати з 1958 р. перше у світі сигнальне видання "CurrentContents", яке містило в собі публікації наукових журналів з різних галузей знань, від фізики до психології й літератури. Щотижневі випуски "CurrentContents" стали необхідним джерелом інформації для світового наукового співтовариства [Garfield 1964, с. 649-654].

У 1960 р. Ю. Гарфілд заснував у США Інститут наукової інформації (ISI – Institute Science Information), який сьогодні належить компанії ThomsonScientific. Слід зауважити, що ідею аналізу змісту документів та встановлення зв'язків між ними на основі посилань в США активно обговорювали із середини 50-х років двадцятого століття. Основну роль у пропаганді цієї ідеї, а також в її практичному застосуванні відіграв саме Ю. Гарфілд [Garfield 1955, с. 108-11]. У 1963 році він, використавши ідею і досвід попередників, (тут слід назвати «Показчик посилань федерального законодавства про працю» Ф. Шепарда – списки судових прецедентів і посилання на закони, якими керувалися при розгляді цих прецедентів), створив власний показчик цитованої літератури – Science Citation Index (SCI). З наступного року цей показчик почав виходити регулярно. Показчик 1965 року містив дані про 3,3 млн. цитувань у 196 тис. публікацій у точних, природничих і прикладних науках і 60 тис. патентних описах, які вийшли в США. У третьому кварталі 1966 року кількість назв журналів, занесених в базу даних SCI, досягла 1500. Через двадцять років, у 1988 р. Кількість журналів (джерел) сягнула майже 20 мільйонів, а кількість цитувань – понад 300 мільйонів. Щорічно SCI поповнюється на 1 млн. записів. У 1973 році до складу показчика SCI увійшов показчик SSCI (Social Science Citation Index), який містить дані суспільних наук, а в 1978 році – ANCI (Art and Humanities Citation Index), у якому представлені гуманітарні науки. Показчик містить список усіх робіт, які згадувалися в будь-якій публікації за поточний рік і складається з двох частин: «Показчик цитованої літератури» (Citation Index) і «Показчик джерел» (Source Index), які виходять щоквартально. У показчику цитованої літератури подають в алфавітному порядку прізвища перших авторів цитованих документів. Цитований документ – це документ (стаття, книга, звіт), на який в тексті іншого документа (статті, книги, звіту) є бібліографічне посилання. Під прізвищем автора цитованого документа в алфавітному порядку подають прізвища перших авторів документів, які містять посилання на цитований документ (джерело). Дані про публікації одних і тих же авторів подають у хронологічному порядку. Поруч із прізвищем вказують назву журналу, рік видання, номер тому і номер першої сторінки публікації. Перед роком видання подано індекс, яким позначено тип публікації (стаття, звіт, реферат, рецензія, огляд літератури та ін.) рік видання як цитованих документів, так і документів, які містять посилання на них, подають у вигляді двох останніх цифр. У другій частині SCI «Показчик джерел» матеріал також розташований за алфавітом, однак на відміну від «Показчика цитованої літератури», де завжди вказують прізвище лише першого автора, тут вказані прізвища всіх співавторів. В кожному описі подають повну назву публікації (англійською і мовою оригіналу), скорочену назву журналу, номер тому і сторінки, рік видання, кількість посилань, резюме статті (abstract).

З 1975 року на основі даних SCI публікують статистичні звіти, у яких відображено продуктивність і ступінь використання наукових журналів – Journal Citation Reports (JCR). База даних цього довідника складається з двох частин JCR Science Edition (майже 5700 журналів у 170 тематичних групах) та JCR

Social Science Edition (майже 1700 журналів у 54 тематичних групах). JCR виходить раз на рік, доступний також на компакт-дисках і через мережу Інтернет. При формуванні баз даних JCR використовують такі бібліометричні індикатори:

- Загальна кількість цитат у певному журналі чи документі за досліджуваний період (Total Citation);
- імпакт-фактор (кількість статей, опублікованих у журналі за два роки перед роком виходу, які впродовж поточного року цитували в журналах, відстежуваних ISI, поділена на загальну кількість статей у цьому журналі за ці два роки).

Наприклад, імпакт-фактор журналу у 2009 році I_{2009} можна розрахувати за формулою: $I_{2009} = A/B$, де A — кількість статей, опублікованих у цьому журналі у 2007-2008 рр, які впродовж 2009 року цитували в журналах, відстежуваних ISI; B — кількість статей, опублікованих в цьому журналі за період 2007—2008 рр.

Імпакт-фактор визначає частоту, з якою цитують пересічну статтю. Проміжок у 2 роки обрано тому, що статтю найчастіше цитують упродовж двох років після її публікації. При цьому журнали з дисциплін, які інтенсивно цитують нові документи (приміром науки про природу), мають вищий імпакт-фактор, ніж журнали із суспільних та гуманітарних наук, які часто посилаються на старші документи. Тому слід порівнювати імпакт-фактор журналів в одній галузі науки. Якщо посилання на статті з природничих наук досягають свого піку на 3-5 рік після появи статті, то для суспільних і гуманітарних наук ця цифра складає 5-7 років [Glänzel, Moed 2002, с.171-193]. Критики цього показника наголошують що вимірює він не вплив журналу, а вплив (імпакт) типової статті, яка друкується у цьому журналі. Тобто невелика кількість статей із високою цитованістю зумовлює високий імпакт-фактор журналу, навіть якщо його загальний внесок у наукову комунікацію є незначним. Окрім того критикують той факт, що самоцитовання, які займають значну кількість у цитуванні, не виключають з обліку. Слід зауважити, що самоцитовання журналів не слід плутати із самоцитованням авторів. Недоліком є і те, що при обчисленні імпакт-фактору не беруть до уваги тип видання та його авторитет серед наукової періодики [Rousseau 2002, с.418-439]. Використання імпакт-фактора має і низку переваг. До них належать зрозумілість цього індикатора як міри частотності посилань на ту чи іншу статтю за певний період часу (приміром, рік). Окрім того, він легко доступний через базу даних Journal Citation Reports, яка щороку оновлюється. Той факт, що імпакт-фактор є дуже відомим індикатором і застосовується для вирішення численних задач, також вважають одною з його переваг [Tappenbeck 2001, с.317-339]. Іншими бібліометричними індикаторами є швидкість цитувань (Immediacy Index) та період півжиття цитувань (Cited Half-life). Швидкість цитувань — це кількість цитувань журналу X (приміром за 2009 р.) у статтях інших журналів за той же період, поділена на кількість опублікованих у журналі X 2009 року.

$$I_{2009} = \frac{K\text{-ть посилань у 2009 році на статтю, яка вийшла того ж року}}{K\text{-ть статей, які вийшли у 2009 році.}}$$

К-ть статей, які вийшли у 2009 році.

Immediacy Index (II) показує, як швидко після появи певної статті у журналі на неї починають посилатися [Kahl 1995, с.30-63]. При цьому слід взяти до уваги, що журнали-тижневики мають вищі шанси на цитування в поточному році, ніж журнали-щоквартальники чи журнали, які виходять раз на півроку [Stock 2001, с.24-39]. Можливості застосування Immediacy Index при замовленні наукових журналів для бібліотек та науково-дослідних установ, зокрема у електронній формі є достатньо широкими. Високий Immediacy Index певного журналу зумовлює потребу у швидкому доступі до цього журналу, зокрема до його електронної версії журналу. [Nisonger 2001, с.393-407].

Період півжиття (Half-Life) розраховують для посилань (Citing Half-Life) і для цитат (Cited Half-Life). Перший показник стосується вікової структури посилань в журналі і визначає період, за який з'явилося 50% усіх посилань в журналі за досліджуваний період. Другий показник стосується вікової структури цитувань журналу і описує період, за який з'явилося 50% цитувань. Обидва показники вимірюють старіння (obsolescence) і міцність журналу (hardness).

Цей індикатор допомагає при прийнятті рішень щодо зберігання чи доукомплектування підшивок журналів за минулі роки, які виявилися найбільш цитованими. Однак слід зазначити, що в ISI цей індикатор обчислюють лише для журналів, які в поточному році цитували більш ніж 100 разів. Структура JCR включає 6 розділів:

- ранг журналів (Journal Rankings): в алфавітному порядку, за загальною кількістю цитувань; за імпакт-фактором, за швидкістю цитування, за кількістю опублікованих статей, за кількістю цитувань за два попередні роки;
- дані про журнали-джерела (Sourcedata listing): класифікація журнальних статей за типами review/nonreview (огляд літератури)
- період півжиття журналів (Journal half-life listing): дані про посилання і цитати;

- галузі журналів (Subjectcategorylisting): журнали відносять до однієї чи кількох тематичних груп, в межах групи журнали розташовують за імпаکت—фактором;
- Citingjournalisting: які журнали і як часто цитував той чи інший журнал;
- CitedJournalisting: як часто і якими журналами цитувався журнал

Вперше статистичні дані про публікацію і наукові посилення були використані у звіті Національного наукового фонду США (NSF – NationalScienceFoundation) для оцінки розвитку науки у США і світі. Цей звіт був опублікований 1972 року і мав назву «Показчики науки» (ScienceIndicators). Звіт базувався на даних про кількість наукових статей та їх цитованість, які містив показчик SCI. З того часу Національний науковий фонд у своїх звітах «Показчики науки і техніки» (Science&EngineeringIndicators), які публікуються раз у два роки, відстежує тенденції розвитку науки в США, Азії, Європі і у світі загалом. Ці звіти є хорошою базою для вирішення завдань короткотермінового і довготермінового прогнозування і вироблення ефективної наукової політики.

Висновок: отже, показчикцитованої літератури використовується для вирішення таких типів завдань:

- 1) для пошуку наукової інформації з певної (як правило, вузькоспеціалізованого і нового) проблематики;
- 2) для вивчення розвитку певних наукових ідей і об'єктивної оцінки їхньої значимості;
- 3) для вивчення загальних закономірностей розподілу й старіння наукових публікацій.

Література

Garfield E. Citationindexesforscience.- Science 1955, 122, №3. - pp.108-111. Garfield E.Sciencecitationindex–anewdimensioninindexing. - Science 1964, 144. - pp.649-654. GlänzelW., MoedH.F. Journalimpactmeasuresinbibliometricresearch.- Scientometrics2002,V.53, №2, - pp.171-193. Kahl M. Zitatenanalyse mit den Journal Citation Reports des Institute for Scientific Information: Ein Hilfsmittel für die Zeitschriftenauswahl in wissenschaftlichen Bibliotheken? - Bibliothek. Forschung und Praxis 1995, V.19, №1 - ss. 30-63. Nisonger T. Approaches, Techniques, and Criteria for Serials Evaluation in the Electronic Environment. - The Serials Librarian 2001, V.40, №3/4 - pp. 393-407. RousseauR. JournalEvaluation: TechnicalandPracticalIssues. In: LibraryTrends, 2002, V.50, №3 -pp.418-439. Stock W. Journal Citation Reports: Ein Impact Faktor für Bibliotheken, Verlage und Autoren? - Password, 2001, №5, ss.24-39. TappenbeckI.Zeitschriften–NutzungsanalysenalsInstrumentdesQualitätsmanagements anwissenschaftlichenBibliotheken. - Bibliothek. ForschungundPraxis 2001V.25,№2 -ss.317-339.

ОХРИМЕНКО В.І.

(Київський національний університет імені Тараса Шевченка)

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ РОЗКРИТТЯ СМИСЛОВОЇ СТРУКТУРИ МОДАЛЬНИХ ОДИНИЦЬ (НА МАТЕРІАЛІ ІТАЛІЙСЬКОЇ МОВИ)

У статті розглядаються основні принципи розкриття смислової структури модальних одиниць, висувається гіпотеза про ізоморфність модальної одиниці параметрам мікротексту її функціонування і пропонується схема їх лексикографічного тлумачення. Модальна одиниця виступає ядром ізоморфності і здійснює експансію семантичного простору мікротексту, а її внутрішня форма та належність до модального поля дозволяє спрогнозувати вживання мовних засобів у приядерній зоні, ближній периферії та периферії.

Ключові слова: смислова структура, модальна одиниця, модальне поле, ізоморфізм.

Охрименко В.И. Основные принципы раскрытия смысловой структуры модальных единиц. В статье рассматриваются основные принципы раскрытия смысловой структуры модальных единиц, выдвигается гипотеза об изоморфизме модальной единицы параметрам микротекста ее функционирования и предлагается схема их лексикографического толкования. Модальная единица осуществляет экспансию семантического пространства микротекста, а ее внутренняя форма и принадлежность к модальному полю позволяет спрогнозировать употребление языковых средств в приядерной зоне, ближней периферии и периферии.

Ключевые слова: смысловая структура, модальная единица, модальное поле, изоморфизм.

Okhrimenko V.I. The main principles of reconstruction of sense structure of modal units. The article focuses on the main principles of reconstruction of sense structure of modal units. The hypothesis of isomorphism between modal unit and parameters of microtext of its use is made. The schema of lexicographic presentation of modal units is proposed. The expansion of microtext semantic space is formed by modal unit being a nucleus of isomorphism. The internal form of modal unit and its connection with modal field permits to define the use of language resources in prenuclear, close peripheral and peripheral zone.

Key words: sense structure, modal units, modal field, isomorphism.

Метою статті є розробка схеми представлення лексикографічного тлумачення модальних лексем.

Завдання дослідження полягає у розробці методологічного апарату опису модальних одиниць.

Об'єктом дослідження є визначення параметрів мікротексту функціонування модальної одиниці у залежності від її внутрішньої форми та належності до модального поля, що сприяють розкриттю її